etum

SHOUT
SHARE
IT

3 2044 107 239 261

MH
67
B14

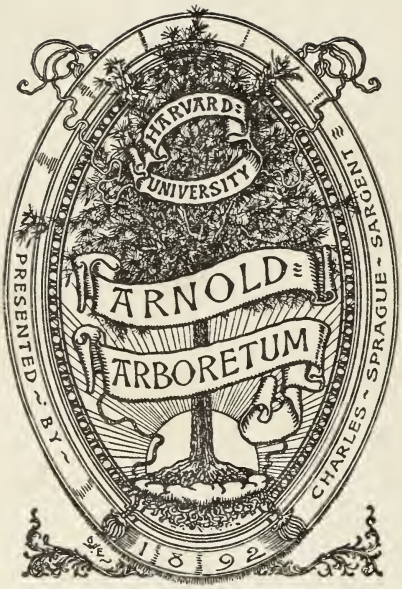

Q. D. B. V.

ΣΗΜΟΛΟΓΙΑ,

Seu

DISCURSUS MEDICO-BOTANICUS

DE

BETULA

PRO DISSERTATIONE INAUGURALI

adornatus

&

ASSISTENTE DIVINA GRATIA

Decreto & autoritate Inclyti Medicorum Ordinis

in alma Tubingensium Universitate

SUB PRÆSIDIO

VIRI NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, EXPERIENTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

DN. ELIÆ CAMERARII,

Medicin. Doct. Sereniss. Würtemb. Ducis Consiliarii

& Archiatri nec non Prof. Ordin. &c. Facultatis

Medicæ Decani Spectatissimi,

Dn. Patroni & Promotoris in æternum devenerandi.

PRO LICENTIA

Summos in Medicina Honores & Privilegia Doctoralia

legitime impetrandi,

Solenni & placidæ eruditorum ventilationi subjectus

Ab Autore

JOHANNE DIETRICO LEOPOLDO,

ULMANO-SUEVO.

Ad diem 28. Jul. Anno MDCCXXVII.

TUBINGÆ, excudebat GEORG-FRIDERICUS PFLICKE.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/seudiscursusmedi1727leop

L. B.

Ogitanti mihi dissertationis inauguralis thema, placuit simplicis cujusdam medicamenti structuram, virtutes atque præparationes conscribere. Allicuit hinc me primo plantula, non tantum amœnitate, sed & virtutibus sese commendans, Pinguicula. Ast texturæ & præparatorum descriptione jam absoluta manum de tabula traxi, cum de usu ejus salutari apud autores practicos pauciſſima invenerim, ætati & experientiæ maturiori reservaturus. Esto igitur Betula arbor satis celebris, cujus ad examen consilium tacite & stimulum addidit B. Ridlinus, Poliater olim Ulmensis, observ. medic. Centur.

altera hiſtor. XXV. p. m. 68. dicens: Non inutilem rei medicæ laborem illum aggreſſurum eſſe, qui in hanc arborem inquireret, & obſervationes de illa colligeret. Adjuvet Deus T. O. M. conatus noſtros; Benevolus vero Lector pro ſua humanitate hæcce bene conſulet.

I. N. J.

DISSERTATIONIS DE BETULA

Sectio I.

PHILOLOGICA.

Caput 1.

De onomatologia Betulæ.

QUum primis nominum impoſitoribus non defuerint cauſæ, ob quas huic vel illi rei tale vel tale nomen imponerent, maximam nempe partem reſpicientes, tum ad qualitates, tum ad aliarum rerum circumſtantias, ut conveniant rebus nomina ſæpe ſuis; Non inconveniens fore arbitror, ſi ad meliorem declarationem ſub auſpicium Betulæ Etymon evolvam. Petro Andreæ Matthiolo (a) ſic dicta videtur, quod bitumine, ſeu bituminoſa pinguitudine abundet, & quondam ex ea Galliæ bitumen excoxerint, teſte Plinio. (b) Diſplicet vero hæc derivatio Ambr. Calepino (c) Romani, inquit, ex ea faſces conficiebant, qui magiſtratibus ſolebant præferri. Indeque nomen ſortita eſt, & à batuendo (batuere enim cædere) Batula levi mutatione Betula. Arridet & nobis poſterior hæc, quam & alii amplectuntur deductio, quod viminibus Betulæ batuantur vel cædantur pueri.

Miſſis

(a) Commentar. in 1. L. Dioſcorid. de mater. med. c. 93. p. m. 141. (b) Hiſtor. Natur. L. XVI. c. 18. (c) Dictionar. undecim linguar. p. m. 159.

Missis his placet porro dispicere, quibus Betula gaudeat Synonymis. Euchar. Röslinus (d) vocat Vibicen, forte quod virgis Betulæ cæsa tergora sæpicule vibicibus picturata conspiciantur, uti putat Jo. Bauh. (e) Sunt qui arborem sapientiæ nominant, terrent enim virgea hujus arboris pædagogorum sceptra pueros, ut, qui amore virtutis sapere ac discere nolunt, sapere discant formidine pœnæ. Unde Jo. Lauterbach: (f)

Emendat rigidos puerorum Betula mores.

Quod Germani ita exprimunt: Eine gute Bircken-Ruth macht die böſen Kinder gut. Hanc virtutem ex astris derivare studet Augusst. Etzlerus. (g) Andr. Cæsalpinus (h) salutat arborem Populo albæ similem in alpibus. Trago (i) est papyri species. Græcis dicitur Σημῶ, vel ut Theophrastus (k) scribit Σημύδα. Polonis Brzoza. Hungaris Nyirfa. Gallis Bouleau. Italis Betula. Tridentinis Bedollo. Bohemis Briza. Britannis Bedu. Germanis Bircke, Berchbaum, Meyen.

Cum vero Betula ob denominationes aliquot plantarum, vocabulo Betulæ valde affines, facile confundi possit, notandum, nos per hanc non intelligere Betulum Lobel. (l) à Casp. Bauh. (m) Ostrya Ulmo similis fructu in umbilicis foliaceis dictam: Nec arborem Betel, vel Betol, cujus fructus, Areck dictos, pro cibo & conficienda massa illa, Terra Catechu dicta, Indi colligunt, de qua Scaliger (n) & Jo. Juncker. (o): Multo minus Pyrolam, quam quidam perperam nomine Betulæ salutant: Beccabungamque Officin. quæ alias Berula audit. Familias, urbes & flumina, quæ Betulæ nomine intitulantur, B. L. facile excipiet.

Sectio II. PHYSIOLOGICA.

Cap. I. De Vegetatione Betulæ in genere.

Articulus I. De modo Vegetationis.

QUum ea naturæ sit ratio atque conditio, ut, quicquid nascatur,

 denasca-

(d) Herbario. (e) histor. Plantar. univers. L. VIII. c. 5. p. m. 149. (f) Poëmat. L. VI. class. 5. (g) Isagog. Physico-Magico-Medica. (h) de plantis. (i) Stirpium histor. p. m. 1114. (k) histor. Plant. L. III. c. 14. (l) Icon. seorsim cus. (m) Pin. Th. B. p. m. 427. (n) Exotic. Exerc. L. XV. de subtilit. p. m. 496. (o) Conspect. Therap. gener. Tab. XVI. p. m. 450.

denaſcatur viciſſim, proſpexit ſapientiſſimus rerum omnium conditor plantis, univerſali huic legi præ aliis maximam partem obnoxiis tam largo fœnore & tam copioſo ſemine, ut Malpigh. (p) pro ſola fœtura pleraque vegetabilium genera vivere videantur. His ergo tota plantarum familia ortum debet feminibus, ſive, ſi mavis cum Celeberr. Verdries, (q) ovulis, ovis animalium ſimilibus, in quibus vegetabilium inde deducendorum rudimenta & prima ſtamina, ipſaque vegetabilia cum omnibus ſuis partibus, non potentia, ut olim credebant, ſed actu deliteſcunt.

Quem vero proceſſum ad ſeminis Betulæ evolutionem & ſucceſſivum incrementum natura ſervet, paucis diſſeram. Semen itaque Betulæ, vel ventis, vel arte, hominum manu, terræ communi viventium matri commiſſum, in fœcundo hoc terræ gremio per aliquot tempus ſecure ſatis dormit, & ab aſperioribus auræ inclementioris occurſibus munitur, ejusque calore fovetur. Poſtea ſenſim à ſucco nutritio, variis particulis ☉inis, ♀eis & ☍ſis imprægnato, per involucra ſeminum transeunte, laxatur, lacteſcit, & inflatur, donec, debita acquiſita turgeſcentia, luminis auras affectet, & natura, ut illo Poëtæ utar,

- - tenues tunicas disrumpat aperte,
Et medio tandem trudat de ſemine germen.

Quod cum non amplius hocce modo poſſit nutriri, radiculæ elaborationem in ſe ſuſcipit, qua convenienter exfaſciata & aucta, idoneum per hanc è terra acceptum nutrimentum attrahit, verſusque plumam & lobos dirigit. His partibus gradatim auctis & explicatis, modo ſurſum, modo latera verſus diſpergit, & ſic ramos & frondes ſedula, ſed inviſibili, manu ſtupendo artificio fabricat, & totum denique arboris nomen expandit. Placet hic apponere quod hoc de opere pie & eleganter Poëta quidam canit:

Gratia quanta Dei! Naturæ quanta poteſtas!
Queis velut ex nihilo res venit ampla ſuo.

Aſpice

(p) de Semin. vegetat. p. m. 1. (q) Conſpect. Philoſ. Natur. Part. Special. cap. VII. §. 1. p. m. 691.

Aſpice telluris data ſemina parva Betullæ,
Quæ, dum rura ferunt, flexilis arbor erunt.

Occaſione vegetationis Betulæ ſciſcitari hic etiam lubet, quid de decantata adeo metamorphoſi Fagi in Betulam, & hujus in alias plantas ſit ſtatuendum? Admiranda, ſed non facile credenda, Sonii ſaltus accolæ referunt, fide Jonſthoni, (r) quod Fago cæſa ſubnaſcantur ex eodem trunco Betulæ. Et Bodinus, citante Jo. Chriſt. Nehring. (s) illud, inquit, in natura fere perpetuum eſt, ut in locis ſtirpium præſtantiorum deteriores ſubnaſcantur: vetuſtis enim Quercuum & Fagorum arboribus reciſis Acer aut Betula, mortua vero hac Liguſtrum aut Viburnus, aut quid aliud, ad extremum Juniperus, Filix, Geniſta, Paliurus &c. progignitur. Aſſentitur his Dan. Ludovici (t) ſcribens, poſt reſectas Abietes Betulas eodem loco naſci, & alium ſuccum plorare. Cum vero nulla planta, ut pluribus oſtendit Joach. Jungius (u) ex iis, quæ ſponte oriri ſine ſemine putantur, ſine ſemine oriatur & ſequatur, canente Catullo:

Naturæ omnis res ſemina quæque ſua,

merito hæc haud vilioris alias eruditionis virorum rélata ſuſpecta videntur, & potius cum Jo. Bauh. (x) ita enodanda: Quando Fago, inquit, Betula ſuccreſcit, exiſtimo Betulæ ſemen ob tenuitatem à ventis facile transferri. Solum ergo nactum & terram commodam facile apprehendit. Talis vero ſolet eſſe ubi Fagi proveniunt, quarum trunci & radices, exciſa arbore, facile putreſcunt & terram levem efficiunt, quam facile deinde ſubeat ſemen Betulæ atque germinet. Betula namque terra pingui & craſſa, aut ſaxoſa ſemine non bene provenit, at levi facillime.

Articulus II. De Patria Betulæ.

Betulam noſtram non una fert regio, & non tantum in Europa, ſed & in Tartaria non eſt ignobilis arbor. De Tartaris fertur, quod quotannis menſe Martio ♈m, ex Betuletis ſuis petitam, potent & ſic

(r) de arborib. p. 434. (s) Palingenes. Georg. Franci de Franckenau cap. XI. §. 127. p. m. 112. (t) Ann. IV. Miſcel. Natur. curioſ. Dec. I. p. 258. (u) Doxoſcop. Phyſic. min. Part. II. Sect. III. Fragm. IV. cap. 5. (x) l. c. p. 120.

ſanitatem mirum in modum conſervent. In Europa ubique ferme naſcitur. In Brabantia adeo ſterilibus alias locis, ut ne herbam quidem producant, egregie viget, teſte Jonſthono l. c. In Helvetia Sundcovia & impr. circa Baſileam magnas creſcere arbores, optimeque proveniſſe in illo circa Montbelgardum Illuſt. Principis manu conſito Betuleto Jo. Bauh. l. c. autor eſt. In Hercynia, Saxo-Thuringia atque Brocoburgo lætiſſime vigere tradit Jo. Thalius. (y) In Miſnia, fide Geſneri (z) non infrequens arbor eſt. In multis Galliæ ſylvoſis, potiſſimum in agro Aureliaco, abundare ab amicis accepi, quare & Plinio l. c. Gallica arbor audit. Ex Gallia in Italiam translatam fuiſſe à Romanis, ſcribit Calepinus l. c. In Curlandia noſter arbor etiam invenitur, und ſchreibet Excell. D. Weygand (a) das $2\frac{1}{2}$. Meile von Goldingen ein von den Heyden ſacrificirter Buſch mit vielen melirten alten Bircken und Eichen ſtehe, welche Boſcage die Bauren durchgehends auß altem Aberglauben biß dato für ſehr heilig halten. In Suevia, & impr. ejus metropolis Ulmæ agro, qui vegetabilibus

Deliciis plenus caſtis, & munere certat,

uti ex Floræ Ulmenſ. amœnitatibus edendis patebit, ubique luxuriat. Cum vero Plantæ diverſam ſoli rationem & diverſum ſitum expoſcant, paucis hæc etiam indigitamus. Quod itaque ſoli qualitatem attinet, quo arbor noſtra gaudet, arenoſum, leve & aquis vicinum ſit: Situm vero frigidis ventis expoſitum amat atque opacum. Unde Celeberr. Brockes, Cygnus ille blandus atque canorus (b) canit:

Es machen hier der Bircken weiſſe Rinden,
Die in den dunckel-grünen Gründen
Mit tieffgeſencktem Haupt und hohen Stämmen ſteh'n,
Die Anmuth dieſes Orts noch einſt ſo ſchön:
So deutlich bildet ſie der Wiederſchein,
Daß ſie faſt anzuſehen ſeyn,
Als ob der unterſt mit dem oberſten zuſammen
Auß einer Wurtzel ſtammen.

Arti-

(y) Sylva Harcynica. (z) Sylva obſervation. variar. p. m. 218. (a) Sammlungen von Natur und Medicin &c. 33. Verſuch p. 528. (b) im irrdiſchen Vergnügen in GOtt p. 203.

Articulus III. De ſpeciebus Betulæ.

Betulæ noſtræ familiam parvam eſſe, nec deſcendentium numero gloriari atque ſuperbire pleraque Botanographorum ſcripta docent, dum communiter tantum Betulæ arboris mentionem faciunt. Cum vero hæc, & gradu dimenſionis, atque virgarum nunc magis, nunc minus tenuium poſitu differet, tres ejus ſpecies conſtituere placet. Prima itaque ſit Betula arbor virgis erectioribus, Germanis Rauhe Bircke; Gaudet hæc ramis craſſioribus, minus flexilibus atque hinc etiam minus pendentibus, quæ ad ſcopas utiliſſimas. Secunda ſit Betula arbor virgis pendentibus, Germanice Hangel-Bircke, prædita virgis tenuioribus, flexilioribus, verſusque terram inclinantibus, quæ ad virgas & faſcias accommodatiſſima. Tertia eſt Betula arbuſcula quæ fruticem magnitudine non excedit.

Articulus IV. De ætate Betulæ.

Arborem noſtram, mirabili candore & canitie venerabili ſuperbam, durabilem admodum eſſe præter hiſtorias ſatis annoſarum Betularum & dictitat ratio & probat. Docet Clariſſ. Willis (c) quod plantæ, in quibus ⊖ abundet cum mediocri ☿e & exigua ∽uum quantitate, ſint utplurimum longævæ grandiuſculæ, aut tota hyeme virideſcant, aut, licet folia decidant, ſuccum nutritium ſub cortice aſſervent. Cum ergo liqueat encheireſi ſpagyrica in Betula ⊖ ⊕oſum ☉o & pauca volatilitate diſperſum eſſe, merito huic ætatem denegare non poſſumus. conf. Königius (d) & Lemery. (e) Præter hæc etiam conſtat, ſylveſtres & incultas plantas eſſe longæviores & longe felicius creſcere, quam cultas, quod etiam Poëta confirmat cantans:

Nonne vides plantas ſylveſtres creſcere lætas,
Et ſalvam vitam per ſecula ducere multa.

Liceat huc referre illud Regii Prophetæ Davidis (f) die Bäume des HErrn, quod Reverendiſſ. Hillerus (g) ita explicat, die wilde Bäume

(c) de Fermentation. cap. 4. p. m. 14. (d) Regno Vegetab. Quadrip. p. m. 575. (e) Lexic. material. p. m. 162. (f) Pſalm. 140. v. 16. (g) Hierophytic. cit. in der auſserleſenen Theologiſchen Bibliothecke 15. Theil p. 243.

Bäume ſind voll Saffts , ob hanc enim ſucci nutritii ubertatem læte creſcunt , ſummamque ad ætatem pervivunt. Recordor etiam hac occaſione rationis , quam hac de re Excell. D. Alexand. Camerarius ante annum in horto medico dulciſſimo ore ex Æſopo tradidit. Cum n. olitor , dixit , hujus rei cauſam peteret , reſpondit , nunquam compertum eſt , novercam ea ſedulitate fovere privignos , qua matrem libros complecti videmus. Terram autem , certum eſt , eſſe ſponte naſcentium quaſi parentem , inſitorum vero novercam. Quare illa, ut mater alit & vegetat , hæc , ut noverca multo ſegnius curat , ac potius , quod ab his avertere ad illa poteſt , id ſtudioſe facit.

Caput II. De Vegetatione Betulæ in genere.

Examinato & evoluto ordine vegetationis , patria atque differentia , ætateque Betulæ , pergimus proxime inquirere in viſibilem partium ejus ſingularum conſtitutionem , & quidem

Articulo I. De radice Betulæ.

Uti Betula noſtra præ pluribus arboribus hoc peculiare habet, quod licet aliis à latere ſit , & in uno ſæpe confinio creſcat , nihilominus largiſſima ſucci nutritii quantitate prædita jam ante veris initium cernatur ; ſic etiam in illa peculiarem radicis formam deprehendimus. E corpore radicis pro varia ejus ætate craſſæ & mirum contortæ , modo aſcendentis , modo deſcendentis , emittuntur appendiculæ innumeræ , craſſitudinis modo calami ſcriptorii , modo culmi triticei , ſub arenis ad 40. & amplius pedes prorepentes , quæ quaſi vel manus emiſſæ per ſubjectum ſolum tam largam alimoniam quæritantes , vel mammulæ peculiares tam copioſum ſuccum nutritium excernentes. Structuram quod attinet , tecta eſt cuticula ſubtiliſſima , coloris ſpadicei ſeu punicei , inſtructa exiguis , qui ſuccum absque diſcrimine affluentem remorantur , & aptum magis recipiunt , poris. Subjacet ſubſtantia corticalis , corpusque lignoſum de quibus articulo ſequenti.

Articulus II. De Betulæ trunco cum ſuis partibus.

Conſiderata radice , ad ejus productionem , quæ ab hac ſtatim ſimplici caulice brachiata ramis , ſurculoſa , diſſolutuque contumax aſſur-

assurgit, spectatum eamus. Offert se in hac primo cuticula omnes trunci partes investiens. In juniori Betula tenerrima & tota quanta rufa aut fusca albis interlita maculis apparet. Adolescente arbore in trunco, ramisque majoribus, minoribus illam junioris æmulantibus, crassior fit & frequentes in philyras, instar membranæ pellucidas, ductilis, mutatque colorem in albido carneum rubris lineis variegatum. Hac remota, substantia corticalis, per totum Betulæ corpus extensa, in recenter cæsa pallidi, in sicca vero rufescentis coloris, conspicitur. Fabricata est ex tubulis, valvulis venarum instar præditis, moderante aëre succum per circulum revehentibus, conjunctis simul utriculis horizontalibus liquorem asservantibus, in quibus transparentes & utplurimum tetragonas, forte ex liquore ortas, moleculas mensibus hyemalibus nuper observavi. Satis crassa est hæc substantia in trunci parte superiori, & media, circa radicem vero crassissima, & impr. in arbore annosa fissuris profundis prædita, aspera fit, inæqualis & crustacea. Unde forsan vulgus scabie maligna laborantem describens formulam petiit: Er hat einen Leib, oder Hände, wie eine birckene Rinde. Pars proxima est corpus lignosum, eximio albore sese commendans, in quo præter fistulas ligneas, per longum ductas, ingentem vasorum aëreorum numerum in anatomia vegetabilium curiosi detexerunt. Qualitatem hujus quod attinet non adeo durum, magis tamen rigidum est, ex observatione Nehem. Grevii: (h) Illud ob copiam vasorum aëreorum, hoc vero ob $\frac{0}{00}$i defectum fieri putat. Sequitur medulla, in ramulis minoribus virens, in majoribus vero, & trunco ferme arida & fusca evadens. Sub his trunci Betulæ partibus continentibus, tanquam pars contenta locum hic etiam gestit dulcis ille & limpidissimus Betulæ liquor, ab autoribus, nunc Synovia (more n. saniei quam plorant vulnera extillat) nunc Ens primum, nunc Balsamum, nunc Lacrymæ &c. intitulatus, contra varios C. H. affectus commendandus atque petendus. Invenitur hic liquor in nostra Betula copiosissime circa instans veris tempus: Unde Poëta annum formosissimum advenientem describens canit:

(h) Anatom. Truncor. Part. II. cap. VII. p. 179.

Frondibus en plenos oculos jam Betula trudens
De trunco læso mittit aquas salubres.

Notant curiosi quod si hyems acerbior fuerit major Synoviæ quantitas obtineatur quam si fuerit mitior. Acquirendi modum docet Helmont (i): Man schneidet oder bohret, inquit, entweder in die Rinde der Bircken, nicht weit von der Erden am Stammen, da dann ein Safft so gantz wässericht und schier ungeschmack herauß fließt; oder man öffnet einen Ast, der etwa 3. Finger dick biß an die Mitte hinein, füllet das Loch mit Wolle auß, so rinnet ein anderer Safft, der nicht unangenehm und etwas säurlicht ist, herfür: und ist also der jenige stärcker, der oben auß den Aesten rinnet, als der unten am Stamme herauß fleußt. Collectum hac ratione liquorem, vel affuso ℥o Oliv. vel in vasis & lagenis bene clausis, impr. ♄ratis, cella frigida asservare solent. Cum v. nihilo secius facile acescat, aliis modis præservare studeant de quibus infra Sect. III. c. 1. Latissimus de hac liquore sese nobis aperiret dicendi campus, ast brevitatis studio B. L. ablegamus ad Thümigium (k) & Abb. de Vallemont. (l) Omittam & fabulam rusticorum Curonicorum de origine succi nostræ Betulæ cujus mentionem facit D. Weygand. (m) Antequam abeamus à trunco, placet paucis notare partes, quæ huic non raro acrescere solent. Fungum flavum Rhabarbaro non absimilem ex trunci medii substantia Schwenckfeld (n) nasci refert. Ego non semel inveni illas excrescentias tuberosas, vulgo Bircken-Kröpffe dictas, mire intorto, crispo & varie undulato macularum discursu scriniariis sese commendantes. Præter hæc in ramis majoribus non infrequens etiam est viscum aliis arboribus læte adnascens.

Articulus III. De foliis Betulæ.

Pergimus ad ornatum nostræ Betulæ, qui sunt folia, ex laxatis gemmarum repagulis erumpentia, singula singulis tenuibus pediculis pen-

(i) Vom Stein im Menschen p. m. 490. (k) Versuch einer gründlichen Erläuterung der merckvvürd. Begebenh. in der Natur 1. Stück. obs. X. p. m. 68. (l) Merckvvürdigk. der Natur und Kunst &c. (m) l. c. p. 530. (n) Catalog. stirp. & fossil. Silesiæ. p. m. 30:

pendentia. Cum vero folia, uti ex Grevio (o) & avtopſia conſtat, nihil aliud ſint, quam ſpecioſa partium ramulorum continuatio, & ideo in ſubſtantia eadem, videmus qua ratione id in noſtra arbore contingat. In extremitate ramulorum ex ultima fibrarum deſinentia oritur nodulus ſeu tuberculum minimum, quod quaſi per gomphoſin, vel inſtar clavi infigitur cavitati petioli ſ. pediculi. Quo pollicis latitudine prolongato dilatat ſeſe, atque totum folii nomen expandit. Partibus iisdem quas cæteræ partes habent inſtructum eſt. Primo ſe offert cuticula admodum ſubtilis, coloris pallidi, & transparens, ſub qua ſubſtantiæ corticalis pars ſubtilior pinguis, ſuccum quendam concretum viridem referens, obſervatur. Quo autem Parenchyma hoc, ne diffluat, tueatur & figura folii conſervetur, per ejus medium nervus, à ramificationibus corporis lignoſi ſeu ligno ramoſo ortus, diſcurrit, ex quo utrinque alternatim minores, ad mucrones in extremitate usque extenſi, proveniunt. Figuram quod attinet, quidam Pyri, Coryli nonnulli, alii Alni folio comparant. Exactius vero folium Populi referunt. A baſi latiori in mucronem deſinunt, ſemperque tremulo horrore moventur, & eleganter per ambitum inciduntur; in facie ſuperiori ſaturatius virent, lævoreque ſplendent, inferiori vero ſubhirſuta-aliquatenus, punctulis albis diſtincta, apparent. Apprime hinc noſtris foliis, quod de aliis ſcribit Celeb. Brockes, (p) convenit

Es ligt auf jedem Blat,
Indem die äuſſre Fläche glatt,
Vom Sonnen-Glantz ein weiſſer Schein,
Wodurch ſie nicht nur grün, nein auch vergüldet ſeyn.
Wann nun die Lufft ſie ſanffte reget,
Und ihr beweglich Laub beweget,
So ſiehet man auf ihren regen Spitzen
Viel kleine Lichter lieblich blitzen.

Cæterum notamus, hunc foliorum Betulæ ornatum non perpetuum eſſe, ſed uti in aliis fit, corrupta prius ab humore ſtagnante

 pedi-

(o) Anatom. Veget. C. IV. p. m. 343. (p) l. c. p. 37.

pediculi portione, prope eruptionem decidere, antequam contriſtat aquarius annum; veris vero tempore iterum renovare ex ramis. Obſervantur quandoque in foliis noſtræ Betulæ veſiculæ, vermiculos per æſtatem & muſcas continentes, contagii indices vulgo ſuſpectæ. Notat vero Excell. Velſchius (q) quod licet tales A. R. S. 1674. non tantum in noſtra arbore ſed etiam in Populo &c. frequentes fuerint tamen Dei gratia nihil mali eveniſſe.

Articulus IV. De floribus Betulæ.

Multi ſunt, qui Betulam noſtram floribus, pleni veris & renaſcentis anni indicio arborisque gaudio, ornari prorſus inficiantur, & tantum quædam ſuæ germinationis præludia oſtentare putant. Quodſi vero paulo accuratius inſpiciamus, deprehendemus illud, quod compactili callo racematim cohæret, & veluti prælongus vermis ſingulari pediculo penſile nititur, nihil aliud eſſe, quam flores, ſed triſtes ſine fructu & ſteriles, id eſt, fructus eſui non apti, vel quo homines veſci nequeunt, prodromos. Sunt vero Tournefortio (r) flores amentacei, plurimis ſc. foliolis ſ. ſquamulis, primo viridis, deinde fuſci coloris, ordine nucis pineæ axi ſeu capillamento affixis, apicibusque ſ. ſtaminibus luteis conſtantes. Tempus florendi ſi deſideras, eſt amœniſſima veris tempeſtas, antequam folia in arbore proveniunt.

Articulo V. De ſemine Betulæ.

Flores Betulæ ſquamoſi, debito ſuo munere defuncto, coguntur in fructum durum cylindraceum, ſub cujus ſquamis, axi affixis, occurrunt ſemina parva & levia, figura paleacea, ſeu, ut cum Tournefortio loquar, alata prædita. Integumenta ſeminis Betulæ rubent, partes vero organicæ incluſæ ſubalbicant. Utplurimum ſponte ſua decidunt, & à ventorum impetu in aëra ſublata huc & illuc diſperguntur, ſicque fæcundo matris terræ utero commiſſa, novæ Betulæ evadunt. Fit vero id Julio, aut tardius, pro natura loci & anni, fructu cylindraceo bene ſiccato.

Caput

(q) Hecatoſt. I. Obſervat. Medico-Phyſicar. hiſtor. 100. p. m. 128. (r) Inſtitution. Botan. Claſſ. XIX. Sect. III. Gen. VII. p. 488.

Caput III. De descriptione Betulæ.

Patet itaque ex dictis, Betulam nostram esse arborem, nunc pumilam, nunc satis proceram, radice ad 40. & amplius pedes prorepente, trunco cute alba papyri instar vestito, foliis speciosis ad cor accedentibus, floribus amentaceis, semine alato, in structam, varias utilitates miseris mortalibus præstantem. Generis loco posuimus arborem esse Betulam, & hoc, uti spero, non adeo male: Nam Betula, quam pumilam vocavi, ad arbusculæ formam, vel per se, vel absciſſione stolonum, facile perducitur, & ita gradu dimensionis saltim externæ à Betula arbore differre videtur.

Sectio III. PHARMACEVTICA.

Cap. I. De præparatis ex Synovia Betulæ.

I. A *Qua depurata:* Instituitur depuratio, vel destillatione communi modo ex cucurbita, vel fermentatione, ad quam Synovia valde proclivis est. Fit autem ex relatione D. Weygand (s) ita: Man läßt das Bircken-▽ kochen, und schäumt unter selbigem den schwartzen Schaum ab; läßt es laulicht-kalt werden, gießt es in Tonnen, legt etwas Sauerteig oder Eichen-Rinde, und gequetschte Bocksbeer-Strauch (grassul. non spinos. fr. n. C. B.) darein, spündet es wohl zu, und wann es nach dem Fermentiren abgestanden, so wird von jedem nach Belieben davon getruncken. Qui desiderant ▽as compos., quæ ex Synoviæ accessu virtutem sortiuntur & nobilitatem, adeat B. T. von Guldenklee (t) Decker. (u) & D. M. B. de Bernitz. (x)

II. *Rob.* s. *Extract.* Fit hoc autore Ettmüll. (y) abstractione phlegmatis insipidi. Datur vel ⌢u propr., vel vino juniperin. malvatico, vel ▽ appropriatis solutum.

(s) l. c. p. 530. (t) Casib. med. p. 398. 401. 403. & Epist. p. 443. 445. 446. 450. (u) Exercit. Pract. p. 622. (x) Fascic. II. med. secret. Cnœffel. ann. VI. & VII. E. N. C. annex. (y) Coll. Pharm. in Schr. p. 401.

III. *Acidulæ.* Docet Tilleman (z) ſi arbori ſolut. ☉i vel ☾i implantatum fuerit, nullis ♄dulis ſuccum ejus cedere, præſ. ſi Q. E. ♃li participent. Sic roſ. ♃li à ℥ij ad ℥j.

IV. *Limonadam* gratiſſimam ex Synovia noſtra, addito ſucco citri, Sacch. & Eſſ. citri D. M. B. de Bernitz l. c. parat.

V. *Syrupum* exinde etiam conficiunt more aliorum ℞. ▽ Betul. depur. ℔viij. Sacch. ℔ij. coq. ad conſiſt. Syrup. Annotaſſe hic etiam juvabit, Ettmüller. (a) varia cum ▽ noſtra inſtituiſſe experimenta, quæ brevitatis ſtudio omittamus.

Cap. II. De præparatis ex foliis Betulæ.

I. *Aqua deſtillata* fit ex tenellis noviterque erumpentibus foliis ad genium ▽æ deſt. fol. Querc.

II. *Cereviſia* cujus conficiendi modus apud Helmont. eſt ſeq. Man nimmt die zarten ſchwartzlichte Aeſtlein, welche voll ſtrotzender Knoſpen, zerſchlägt dieſelbe, und läßt ſie mit dem ▽, ſo man zum Bier-Brauen braucht, ſieden; thut hernach zu ſolchem Bier Sem. Dauc. oder Beccabung. nebſt der Synovia hinzu.

III. *Extractum* quod ex foliis ſicc. Betul. cum ▽ parant.

Cap. III. De præparatis ex ligno & cortice Betul.

I. *Spirit.* & ♁ : Sic eliciunt: Reple ⌒ cortice Betul. in parv. fruſtul. diſſect. deſtilla in ∴ △e fort. ſubdito & prodibit primo ⌒us ♄dus, quem ſequitur ♁ empyrevmaticum. Hoc peracto rectifica ex cucurbita, ſepara ♁ à ⌒u & ſ. a. u. Qui aliam ♁i præparationem deſiderat, adeat Carrichter, (b) qui ad cœlum usque extollit.

II. Axungia, Pix liquida & Bitumen alias, Curonice Deggut vel Dagget, Germanis Theer dicta, ex cortice uſto à Boruſſis ruſticisque Curonicis non tantum ob medicos uſus, ſed & œconomicos commendanda conficitur, teſte Plinio, (c) Friſchio, (d) Weygando, (e) Gottſched. &c. (f)

III. Sal

(z) Mater. med. p. m. 309. (a) Tentam. Chym. Tom. I. oper. med. Theor. Pract. p. 343. annex. (b) Kräuter-Buch p. m. 119. (c) Hiſt. nat. L. 16. c. 18. (d) in præf. VI. Part. de inſectis. (e) l. c. p. 535. (f) Flor. Boruſſ. p. 27.

III. Sal ex cineribus per affuſam aliquoties ▽m elicitur ; Lixivium deinde filtratur & coquitur donec ▽ exhalet & ⊖ in fundo relinquatur ☉o aliquomodo affine.

Sectio IV. THERAPEVTICA.

Caput I. De viribus Betulæ generalioribus.

Articulus I. De qualitatibus Betulæ.

PErgimus jam ad uſum noſtræ Betulæ , de quo quidem apud veteres omnes altum fuit ſilentium. Quare & Dodon. & Ruell. in medicina nullius uſus Betula eſt , baculis tantum & ſcopis naſcens: Aſt , ut recentiorum obſervationibus conſtat , multi adhuc ægri ab hac veneranda arbore poplite curvato ſani gratique redibant. Ob variam in variis ejus partibus principiorum mixtionem , dum in hac nunc ⊖ , nunc ♆ , nunc ▽ , nunc ▽ &c. præpolleat , varios edit effectus. Cortex ob principium longius bituminoſum , & ♁ſum parciori ⊖ & ▽a intermiſta emollit , calefacit , reſolvit , adſtringit , ſiccat &c. Fol. ob ſuccum ⊖oſum & amarum , paucisque ♆eis partibus intertextis , abſtergunt valde , aliquantum reſolvunt , attenuant , diſcutiunt , vermes necant , adſtringunt tonumque roborant. Liquor ob mirabilem mixtionem multas præſtat vires. Humiditate ſua partium nimium tonum relaxat , diluit , abſtergit ; Ob ∽oſitatem partium tubulos permeat , aperit , reſolvit , ſudorem movet , diſcutit: Ob ⊖ ☉oſum orgaſmum ſanguinis demulcet , temperat , ⊡m provocat. A partibus ♆eis vim poſſidet aliquatenus balſamicam , corruptionemque putredinoſam inhibentem. Fungus ob partes ⊖inas ▽ſtres & paucas ſtypticas adſtringit , hinc in levioribus vaſorum læſionibus non ſine fructu adhibetur.

Articulus II. De noxa Betulæ.

Licet medicamenta ex Betula petita in Praxi medica ampliſſimam oſtendant utilitatem , & magnos ſæpe morbos profligent , non deſunt tamen aliquando circumſtantiæ , quæ horum uſum prohibent. B. Ridlin. (g) inter primarias refert ventriculi imbecillitatem , quam mirum quan-

(g) Lin. med. ann. 95. April. obſ. XX. p. 114.

quantum augeat Synovia Betul. humiditate ſua, frigiditate ſua. In Corporibus cacochymicis ſuſpectam eandem etiam habet Wedelius, (h) obſervans in hisce ab intempeſtivo ejus hauſtu & nimio Diabeten lethalem.

Cap. II. De viribus ſpecialioribus Betulæ.

Articulus I. De morbis internis.

Betula noſtra uti in foro facinoroſis, uti in ſcholis pueris immorigeris; ſic in medicina plurimis C. H. hoſtibus, morbis inquam, terribilis eſt

I. In affectibus capitis.

In *cephalalgia* magno commodo, non neglectis tamen univerſalibus, plures tempore veris bibiſſe refert Dolæus. (i) Orgaſmum enim ſanguinis ob ⊖ ☉oſum demulcet, diſcuſſionem ſimul & æqualem circulationem promovet, obque humiditatem tonum fibrarum ſtrictiorem laxat. Externe Celeberr. Salzmann. (k) Anat P. P. Arg. quem Muſa vetat mori, ſeq. ſpec. pro cucuph. pro iis qui ordinarias ferre nequeunt, communicavit: ℞. fol. Betul. Mj. Majoran. Lavend. Roriſmar. āā Mß. Cort. Saſſafr. ♆ ſat. ʒj. Caryophyll. ʒj. M. F. ♆ ſubtiliſſ. indatur Syndon. rubr. pro cucupha.

In *Mania* Friccius (l) nullis medicamentis ſuccum cedere refert.

In Affectibus *faucium*, ob vim inſigniter abſtergentem, Wittichius (m) aliique Synoviam vel ▽ deſt. commendant. Et certe non inconveniens medicamen erit ſi c. ſyr. de roſ. ſicc. mell. roſat. &c. miſceas.

II. In affectibus Thoracis.

In *Pleuritide* non vane laudatur Synovia ob vim temperantem, diluentem, reſolventem, ſpaſticam ſtricturam demulcentem & abſtergentem. Quo ſcopo B. Tim. von Guldenklee etiam (n) ▽ deſtill. exinde componit.

In

(h) E. N. C. Dec. I. ann. 2. obſ. 198. (i) Encyclop. med. L. I. c. 1. (k) Coll. Pract. in Nentr. Fund. med. (l) Paradox. med. IV. p. 124. (m) Vade mecum p. 141. (n) Caſ. medic. p. 398.

In *Phthisi* non ultima laus est Synoviæ, quæ bene fermentata non adeo inveteratam curet, fide Tillemanni. (o) Satisfacit vero virtute temperante, resolv. absterg. Impr. vero in Phthisi scorbutica, herbis antiscorbuticis & balsam. affusam commendatam legi.

In *Hectica* ob vim absterg. temperant. resolv. & materiam per ☐m evacuantem cum variis herb. radic. & cort. deobstruentibus Dolæus (p) liquorem Betul. deprædicat.

III. In affectibus abdominis.

In *Colica* folia Betulæ 4. l. ʒ. ℥ fata calido vehiculo propinare suadent Juncker. (q) & Nenter: (r) Satisfaciunt vero subadstringente, & simul nonnihil aromatica & tonum roborandi efficacia. D. Huld. Pelarg. (s) schreibet, daß ein Töpffers-Geselle in einer hefftigen Colic etlichmal augenblickliche Linderung bekommen, wann er 3. Blätter solches Laubs von einer Weide, damit eine Garbe-Korn gebunden gewesen, zu ℥ gestossen, im Getränke eingenommen.

In *malo Hypochondr.* Eximia efficacia Synoviæ à König. (t) Ettmüllero (u) aliisque adscribitur, ob vim diluentem, aperientem, & antiscorbuticam. Hinc & Lindan. (x) hoc aliisque morbis melancholicis Ess. Croci cum ▽ Betul. factam commendat.

In *Ictero* meretur quoque Synovia nostra suas laudes ob virtutem resolv. abstergent. diuretic. & nonnihil diaphoretic. teste Rein. Solenand (y) Wittich. (z) aliisque. Hinc B. T. von Guldenklee (a) hujus morbi curationem auspicatur formula seq. ℞. ▽ Betul. ℥vj. fragor. Cichor. ā ā ℥ij. Syrup. aperit. ℥iv. ⏑ ⊖is gtt. XV. M. pro ʒ. dosib.

In *Scorbuto* summa efficacia liquori Betul. assignatur. Sunt n. huic præter virtutem aperientem, attenuantem, absterg entemque,

(o) l. c. p. 309. (p) l. c. L. IV. c. 4. p. 739. (q) Consp. Med. Theor. Pract. p. m. 572. (r) Fundam. med. p. m. 140. (s) Observ. Clinic. ann. 1721. p. m. 172. n. 9. (t) Regno Veget. Bipart. p. m. 232. (u) Coll. Pharmac. in Schr. (x) Coll. supra Hartmann. Prax. chymiatr. c. 5. (y) Conf. med. Sect. III. conf. 10. p. m. 250. (z) l. c. Part. I. p. m. 364. (a) Cas. med. p. m. 144.

nonnihil balſamicæ partes. Jubet hinc Ettmüller. (b) nodulum ex antiſcorbuticis , v. g. rad. caryophyll. bacc. junip. &c. in cereviſ. & liq. Betul. āā parare , & Dolæus (c) Synoviam ▽ Trif. fibr. diluere , & per ☒em ſingulis diebus ℔j. ad ℔ij. ſumere.

In *Hydrope* ob vim inſigniter diureticam & aperientem non contemnendus erit Synoviæ uſus fide Th. Bartholin. (d) Jonſthono (e) cum ▽ Sambuc. propinata Synovia hydropicorum levamen dicitur. Et Sim. Pauli (f) refert , quosdam folia decoctis & Epithemat. miſcere , ut ſerum intercus hac ratione proliciant.

In *Lumbricis* axungiam Betulæ , intus & extus adhibitam Jo. Gottſched (g) commendat. Impr. m. hoc ſcopo Extract. fol. dilaudat Zorn. (h) , quod , ut efficacius operetur , cum ☿io d. rit. par. quidam in pilul. redigunt.

In *nimio* ☒ium *fluxu* Dolæus (i) ob virtutem diluentem , & acres particulas involventem puellam , per annum & ultra hoc malo vexatam cum ſucco Betul. per 14. ♂ ad ℥xij ſingulis ♂ hauſto curaſſe refert.

In *Lochiorum defectu* Hoyer (k) certiſſimo experimento dilaudat ſummitates arboris Betul. cum āā ſegetis Secalin. rec. & groſſ. mod. ♋ ſat. & ſuper prunas pro ſuffimigio projectas.

In ⊡æ *incontinentia* , & ſtranguria Cereviſ. Betul. ab Helmont (l) laudatur. Satis efficax etiam eſt Virga Betul. v. E. N. C. Dec. II. ann. V.

In *Polutione nocturna* ob vim refrigerantem amabilem Clar. Wedelius (m) Synoviam noſtram utilem habet.

In *Hæmorrhoïdibus nimiis* ramenta Fungi Betul. impoſita fluxum ſiſtere ſcribunt Th. Bonetus (n) Zimar. (o) & Franck de Franckenau. (p)

In

(b) l. c. (c) l. c. p. 573. (d) act. Haffnienſ. vol. 1. obſ. 19. (e) de arborib. (f) Quadrip. Botan. p. m. 30. (g) Flor. Boruſſ. (h) Botanol. med. p. 129. (i) l. c. p. 898. (k) E. N. C. Dec. III. ann. VII. & VIII. obſ. 182. p. 301. (l) l. c. (m) diſſ. inaug. de Polut. noct. 1667. Jen. hab. (n) Polyalth. Tom. II. p. 665. (o) Antr. magic. medic. P. I. p. 119. (p) Flor. Franc. rediv.

In *Venere languida*, & impr. in *impotentia*, dum miſero carmen & herba nocet, i. e. ob incantatione per lignum quernum inducta, Synoviam, mictumque per ſcopas Betulin. ſuadent. confer. Helmont. (q) Eb. Gockel. (r) & Nenter. (s) Cæterum & virgæ Betul. ad corpora amore laſſa excitanda ſatis celebres deprædicantur. Unde iis Romani in Lupercalibus, quæ turpis pompa! uſi fuere: Huc Ovidius reſpicit cantans:

Excipe fœcunda patienter verbera dextræ,
Jam ſacer optati nomen habebis avi.

In *calculo Renum* & *Veſicæ* magno Betulæ Synovia eſt in pretio: Operatur autem arenulas renum non ſaltim, ſed & calculum, expellendo, & fibras ab iis criſpatas laxando. Exhibetur autem vel per ſe, vel in medicamina artificioſe parata. Charleton (t) Synoviam aſſociat Cerev. bene lupulat. Dolæus (u) deſtillat ▽ Betul. cum ſem. Dauci. D. de Bernitz l. c. præparat exinde Sorbettam & infuſum ligni nephritici. Meo judicio lignum etiam Betulæ quod & Ettmüll. (x) lignum nephriticum Europæum audit, in hoc malo non inutile eſt. Præter hæc Pelargus (y) notat, daß ein gewiſſer Calculoſus, ſtatt eines Præſervativs contra calculum, ⊣⊢ Betul. & Clavell. mit Nutzen gebraucht habe. Quo ſcopo & ⊖ Betulæ commendandum.

Articulus II. In Morbis externis.

In *aurium affectibus* ♎ ſeu liq. ♎ſus, papyraceo cortice elicitus, cum bombace inditus inſigniter convenire dicitur.

In *morbis oculorum*, impr. ruboribus, albuginibus, cicatricibus &c. liquor, è ligno uſto effluens, à multis laudatur, c. ▽ Fœnic. Euphraſ. &c. mixtus.

In *cæcitate* ♎ Betul. Reuſner. (z) medicamen habet probatiſſimum.

(q) l. c. (r) Tr. vom Beſchreyen und Bezaub. c. 5. p. 93. (s) l. c. p. 461. (t) Spirit. Gorgon. vi ſua Saxip. exut. p. 179. (u) l. c. p. 614. (x) Coll. Pharm. in Schr. (y) Obſerv. Clinic. III. Jahrg. p. 246. (z) Obſerv. medic. à Velſch. edit. p. 42.

In *facie impuritatibus* ▽ Betul. deſt. admodum conveniat, inter diu, & præſertim mane, ubi quis è lecto ſurrexit, & veſperi cubitum iturus, ſi faciem eo lavet, atque ſinat eam ſponte ſua non deterſam ſicceſcere.

In *Achoribus*, ſi cruſta furfuracea adeſt, lixivium è ⊟ Betul. Fumar. & Saponar. parare ſuadet Cl. Salzmanns. (a)

In *Strumis* ſchreibt Jo. Agricol. (b) dem Schwamm eine ſonderliche Krafft zu, ſo man ſolchen in Wein oder Bier legt, und ſtets davon trincket.

In omnibus *ſanguinis fluxibus* fungum Betul. multi utilem eſſe perhibent. Ott. Tachen. (c) refert, ceſſaſſe hæmorrhag. narium incantamenti inſtar, ubi quis fungum manu tenuit, usque incaluit.

In *Podagra* & *arthritide* ▽ Betul. pro cura, uti loquuntur, bibita, multum ad ſanitatem his morbis obnoxiorum contribuit, teſte Friccio: (d) Acidum n. podagricorum ſub ⊡æ vehiculo eliminat. Majores vero vires experiantur ii, qui ſimul balneum ex eodem, injecto formicarum acervo, parant, experientia Ettmüll. & König. l. c. K. F. Paullini (e) ſchreibt, es hätte ein Geiſtlicher wider ſeine offtmalige auch jezuweilen lange anhaltende Podagriſche Fuß-Schmertzen zwar allerley verſucht, aber nichts bewährters befunden, als wann er mitten in der Qual die Füſſe mit friſchen Bircken-Ruthen hurtig und biß auf das Blut ſtreichen ließ, alsdann die Füſſe in eine Gelte voll friſchem warmen Kuhmiſts eine gute Weile ſetzte, da er dann fühlte, daß die Schmertzen außdämpfften und ſich verzögen.

Dura aliquis præcepta vocet - - , dura fatemur
Eſſe, ſed ut valeas multa dolenda feres.

In *Scabie* cæterisque humorum impuritatibus ▽ Betul. apprime convenit Curioſorum Oribaſii Excell. Lentilii (f) & Ridlini teſtimonio, (g) quod viſcerum intemperiem mitiget, materiam vitioſam ad exte-

(a) annot. MSct. in Conſp. Chirurg. Jo. Juncker. Tab. 43. (b) Chir. parv. Tr. V. (c) de morb. princip. p. 166. (d) Ic. Podagr. p. 136. (e) Flagell. Salut. c. 12. p. 105. (f) Miſcell. med. Pract. P. II. p. 57. (g) Obſ. med. Cent. alt. XXV. p. 66.

exteriora moveat, & fomenta ſubtrahat, quo minus fermentum ſcabioſorum ſe poſſit multiplicare. Notat Ettmüller. l. c. & R. J. Camerarius (h) adeo purificare M. S., ut uſu ſuo quosdam ſcabioſos reddiderit, dum ſc. heterogenea ⊖ia ex ſanguine ſecreta, & intra cutim defixa, pathemata illa ſcabioſa produxerunt. Præter hæc Wedel. (i) ſuadet balneum ex fol. Cort. & libro Betul. paratum addito ♀o crud. & ☉o, quo & Sim. Paulli (k) matronam ſcabie prurigino ſa univerſali ex contagio contracta laborantem liberavit.

In *peſte* utiliter in ſuffimigiis cortex Betul. adhibetur, cujus pro fumo purarum & impurarum ædium ſpecimen habemus ex Hiſtor. morbor. Uratislav. apud Paulli. (l)

Sectio V. OECONOMICA.

Caput I. De uſu Betulæ in re culinari & cibaria.

MUlta Betula menſis culinisque præbet commoda, & emolumenta, præter quod det ligna avidis materiemque focis. Suppeditat enim potum vaſtas ſylvas peragrantibus ſuaviſſimum. Ad præſervandos caſeos à vermibus & tineis Synovia, aut ▽a deſt. fol., vel lixiv. è cort. cinere paratum, à matribus familias adhibetur. M. S. Schellhammerin (m) rathet dem zähen Wein zu helffen, daß man 3. birckene Kohlen nehmen und in das Faß werffen ſoll. Eadem (n) heißt den Eſſig zu ſtärcken, und ſaur zu machen birckene Rinden, geröſtet Brod, und ein wenig Myrrhen, wann es noch gieret, hinzu zu thun. Hartmann. (o) docet quod Betula humotenus ad radicem ſecta & cum ▽a calid. fermento permiſta, perfuſa intra paucos dies fungos producat eſui gratos.

(h) differt. de Baln. Blaſiano p. 19. (i) differt. med. de ſcab. Jen. 1674. habita. (k) Quadr. Bot. p. m. 30. (l) ibid. (m) in der vvohl-untervvieſenen Köchin zufälligen Confect-Tafel. p. 138. (n) l. c. p. 229. (o) not. ad Baſilic. Chymic. Croll. p. m. 443.

Caput II. De usu Betulæ in re hortensi.

Betula nostra nec in re hortensi pondus est inutile, sed varia hic etiam emolumenta optabilia præbere potest. Scopas betulinas contra erucas, cæterosque herbarum inimicos aliis remediis magis proficuos D. Hübner (p) deprædicat. Cum dein in re hortensi non ultima cura sit hortulanorum, qua ratione hortis amœnitatem concilient, notasse juvabit, in Hollandia Betulam hoc scopo diligentissime coli, & duplici scrobibus longo ordine figi. Commendat enim se corticis argentei splendore, pendulorum ramorum patore, tremulorumque foliorum virore. Unde non satis laudandus in Poësi Germanica Brockes (q) nostræ arboris amœnitate captus canit:

Es schimmern hier in dunckeln Gründen,
Wann sie der Sonnen Licht bestrahlt,
Der schlancken Bircken weisse Rinden,
Als wären sie mit Silber übermahlt.
Hier bieget sich manch Knotten-reicher Ast,
Durch seiner Blätter Meng und Last,
Gleich als mit Macht herab gezogen,
Macht manchen schattichten, manch dunckel-grünen Bogen,
Und stärckt durch seine Dunckelheit die Augen,
Daß sie das helle Feld,
Da wo es selbst der Sonnen Strahl erhell't,
Viel deutlicher durch sie zu schauen taugen.

Præter hæc etiam aliis plantis non raro ab hortulanis pro fulcimento applicatur, qua occasione D. Clauder (r) ex baculo Betulæ jam exsiccato, viti novellæ admoto viridem vitis ramusculum est trunci sui medio protrusum vidit.

Caput

(p) der Sammlung von Natur und Medic. IX. Versuch p. 244. (q) l. c. p. 187. (r) E. N. C. Dec. II. ann. VI. obs. 170. p. 343.

Caput III. De usu Betulæ vario.

Subjungemus denique Betulæ nostræ diversi generis minimo quæ maxima sumtu emolumenta ferat. Bacilli Betulæ colligati appendentibus simul securibus olim suppeditabant Romanorum Magistratuum insignia & dignitates, Fasces, teste Cordan. Mediolan. (s) Hodie vero arbor nostra virgis in foro facinorosis terribilis est. Veteribus magno fuit in pretio, quod ex hac habuerint, quibus opera sua inscripsere, fide Tragi l. c. Nostra ætate nil magis tritum est apud Pædagogos Betulæ virgis, quorum nonnulli etiam julos ad conservandum humidum illud nobilissimum, atramentum sc. scriptorium, colligunt. Antiquis temporibus solenne fuit Christianis Betulas juniores festo Pentecostes, lætitiæ, pietatis, ornatus & dignitatis ergo, in templis erigere, quod & multi adhuc imitantur. vid. Königmann. (t) Ridiculum est, quod D. Weygand (u) de rusticis Curonicis refert: Es seye bey ihnen der wöchentliche Gebrauch, daß sie sich, theils auß Plaisir, theils auß Raison, um den Unflat des Leibs loß zu werden, die Gesundheit zu conserviren, ihre Glieder geschmeidiger zu machen, und den Schweiß eher zu befördern, im Baden mit birckenem reissichtem Gebünde (so sie Bade-Quäste oder Slohte nennen) in einer starcken Hitze von einer Magd das Leder am gantzen Leibe tapffer durchstreichen und gerben lassen. Præter hæc tota arbor artificibus sese commendat. Pictoribus fol. Betul. ad colorem luteum, Schüttgelb dictum, sunt expedita, fit vero h. m. ℞. fol. Betul. noviter erumpent. affund. ▽æ s. q. coq. per ⧖ integram: add. deinde Cretæ præpar. & ○ q. p. coq. denuo, col. per linteum, colatura stet, donec crassa pars fundum petiit, postea ▽m supernatantem decant. materiamque relictam in umbra sicc. Vietoribus trunci Betul. circulos ad dolia cingenda porrigunt. Carpentariis duri & crassiores caudices ad axes & obsides, item ad Ephippia existunt utiles. Alutariis Axungia Dagget ad emollienda coria expedita est. Scriniariis excrescen-

(s) L. VIII. (t) dissertat. de antiquitat. & usu Betul. Pentecostal. &c. Kilon. 1702. habit. (u) l. c. p. 529.

creſcentiæ tuberoſæ, Bircken-Maſern oder Kröpffe dictæ, ob intortum criſpumque maculorum diſcurſum (weil die Adern ſehr kraus durcheinander lauffen) prius ▽i maceratæ ad varia ſcrinia, cantharos, fiſtulas pro Tabacophilis, calices &c. aptiſſimæ ſunt. Chymicis carbones Betulini accommodatiſſimi, quod vivacem ignem diu retineant, & caput non tentent, ut alii, qui tenuem exhalant nebulam, fumosque nocentes. Cortex in probatione ▽rum mineral. ad ♂ præſentiam demonſtrandam adhibetur. Paſtoribus cortex junioris Betulæ utilis ad conficienda cornua muſica, quibus ſylveſtrem gregi meditantur muſam. Cæterum aurigis, aliisque noctivagis delibratus fiſſo bacillo interpoſitus cortex & accenſus ad rura lucernarum vice accendenda familiaris eſt.

* * *

Sunto itaque hæcce, quæ ratione inſtituti præſentis & temporis, craſſa ut ajunt Minerva, de arbore Betula conſcribere licuit. Pro clementer vero conceſſis viribus

CREATORI MAGNO,
ET
CONSERVATORI,
DOMINO,
QUI
* PRODUCIT FOENUM JUMENTIS,
PLANTAS SERVITUTI HOMINUM,
ET
LIGNA CAMPI SATURAT,
DEO TER OPTIMO MAXIMO
SIT
HONOR, LAUS, ATQUE GLORIA
IN HOC SOLO, ET IN FUTURO SECULO,
UBI VOCABIMUR
** ARBORES JUSTITIÆ
AD GLORIFICANDUM.

* Pſalm. 104. v. 14. & 16. ** Jeſ. 61. v. 3.

DElicias *Floræ Ulmenſis* meditaris, & iſthæc
Semylogia Tuas vult dare Primitias.
Gratulor hos ſtudii fructus! *Patria Alma*, labori
Applaudens, meritis præmia digna dabit.

Nobiliſſ. Dn. Candidato proſpera quævis ex animo precatur

ELIAS CAMERARIUS, Fac. Med. h. t. Dec. Conſ. & Arch. Wirt.

DUm *Vires Betulæ*, dum magnos arboris *Uſus*
Eximiæ in medicis, dulcis Amice, doces:
Sedulitatis habes *fructus* ſimul atque laborum,
Ingeniique probas fertilioris *opes*.
Sit *Betula* ergo TIBI (quod docte oſtendis) *honoris*
Perpetui teſtis, lætitiæque comes.
Ut ſic dum ſylvæ *Betularum* fronde coruſcant,
Et decus & nomen floreat usque TUUM.

Ita Nobiliſſ. Dn. Candidato Leopoldo, Fautori atque Amico ſuo æſtumatiſſimo de Betula diſputanti applaudit & peractum feliciter ſtudiorum medicorum curſum gratulatur

JOH. FRID. MEGENHARD, Med. Cand. Opponens.

ACcidit optatam ſtudii Tibi tangere metam,
Jam video lætus præmia parta Tibi.

Applaudo, totoque libens ex pectore grator,
Undique sis felix, suavis Amice, precor.

Hisce Nobiliss. Dn. Candidato memoriam sui commendare & bona quævis apprecari voluit

JO. LEONH. BURGLEN, Ulm.
J. U. C.

DUm Betulæ quæ sit virtus exponis, Amice,
Ingenii vires hocce labore probas.
Eja, persequere hos conatus, atque capesse
Quæ Tibi doctrinæ gloria serta ligat.
Quod supereſt, porro cedant, precor, omnia fauste
Et meritos plausus det Bona Turba Tibi.

Ita Clariss. Dn. Candidato de Betula egregie scribenti atque docte differenti, specimen hoc gratulatur & post felicem in patriam reditum fata ad votum fluentia precatur

DAVID BAUR, Ulmens.
Theol. Studios.

DUm cupis eximiam studiorum ponere metam,
Musarum dulcis gaudeat ipsa cohors.
Gratulor ad Praxin! quæ non nisi fausta sequatur,
Gratulor ac Patriæ! Gratulor atque Tuis.

Ita Nobilissimo atque Doctissimo Dno. Respondenti, Amico suo suavissimo gratulatur, suique ulteriorem memoriam decenter expetit

WOLFFGANG RAYMUND MAYER,
Legum Cult.

MAY 22 '7